

Adroddiad i'r: Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol

Dyddiad y Cyfarfod: 7 Chwefror 2018

Aelod Arweiniol / Swyddog: Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill / Richard Weigh,
Pennaeth Cyllid

Awdur yr Adroddiad: Steve Gadd, Prif Gyfrifydd

Teitl: **Cau Cynnar - Datganiad Cyfrifon**

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Darparu crynodeb i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol (PLIC) o'r gwaith sy'n rhan o'r broses gau ar ddiwedd y flwyddyn ariannol a diweddariad o'r gwaith sy'n cael ei wneud tuag at gau cynnar statudol y cyfrifon. Amlygu'n arbennig sut y bydd newid a gytunwyd i'r ffordd y mae'r Cyngor yn ymdrin â gwallau ansylweddol a nodir yn ystod yr archwiliad yn effeithio ar adroddiad terfynol Swyddfa Archwilio Cymru i'r PLIC.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Rhoi diweddariad i'r PLIC ynglŷn â'r broses gau bresennol a'r cynnydd sy'n cael ei wneud tuag at gau cynnar statudol y cyfrifon, a sut y bydd hyn yn effeithio ar yr adroddiadau a'r wybodaeth a dderbynnir gan y pwyllgor.

3. Beth yw'r argymhellion?

Argymhellir fod y PLIC yn nodi'r canlynol ynglŷn â chau'r cyfrifon ariannol:

- i) Y cynnydd tuag at gyflawni'r dyddiadau cau cynnar a bennir gan reoliadau Llywodraeth Cymru.
- ii) Y newid yn y dull y bydd y Cyngor yn ei ddefnyddio i ymdrin â gwallau ansylweddol a nodir yn ystod yr archwiliad a sut y bydd hyn yn effeithio ar adroddiad terfynol Swyddfa Archwilio Cymru i'r PLIC.

4. Manylion yr Adroddiad

Ar hyn o bryd, mae gofyn i Swyddog Adran 151 y cyngor ardystio fod y Datganiad Cyfrifon yn rhoi golwg gywir a theg o'r sefyllfa ariannol ar ddiwedd y flwyddyn y mae'r datganiad yn gysylltiedig â hi erbyn 30 Mehefin yn syth ar ôl y flwyddyn honno fan bellaf, a rhaid i'r datganiad gael ei gyhoeddi erbyn 30 Medi fan bellaf. Disgwylir i archwiliad o gyfrifon y flwyddyn ariannol gynt ddod i ben cyn 30 Medi a bydd datganiadau cyfrifon a gyhoeddir yn cynnwys barn a thystysgrif yr archwilwyr.

Nododd Lywodraeth Cymru nifer o anfanteision â'r amserlen statudol bresennol yn eu dogfen ymgynghori yn 2016:

- Mae cyrff llywodraeth leol yn cyhoeddi eu datganiadau cyfrifon yn ddiweddarach yn y flwyddyn na'r rhan fwyaf o rannau eraill y sector cyhoeddus.
- Mae cyfrifon llywodraeth leol yn creu cydran sylweddol o Gyfrifon Llywodraeth Gyfan ledled y DU ac ystyrir yr amserlen llywodraeth leol bresennol fel un o'r rhwystrau sy'n atal Trysorlys Ei Mawrhydi rhag dwyn dyddiad cyhoeddi'r cyfrifon hynny ymlaen.

- Bydd y rheoliadau cyfatebol sy'n cael eu gorfodi mewn cyrff llywodraeth leol yn Lloegr yn dwyn y dyddiadau paratoi a chyhoeddi datganiadau cyfrifon ymlaen i'r flwyddyn ariannol sy'n dechrau ym mis Ebrill 2017. Bydd hyn yn creu gwahaniaeth pellach rhwng amserlenni cyrff llywodraeth leol Cymru a Lloegr.

Gan hynny cynigodd Llywodraeth Cymru ddwyn yr amserlen ymlaen ar gyfer cyhoeddi datganiadau cyfrifon awdurdodau lleol fel eu bod yn gydnaws â rhannau eraill o'r sector cyhoeddus. Byddai dwyn yr amserlen ymlaen yn gwella atebolrwydd awdurdodau ac yn gwneud y cyfrifon yn fwy defnyddiol i breswylwyr lleol gan y byddai datganiadau cyfrifon ar gael yn fwy prydlon. Dylai hefyd gynorthwyo ein rheolaeth ariannol trwy ddarparu sicrwydd cynharach o alldro ariannol y flwyddyn flaenorol a rhyddhau mwy o staff cyllid i helpu i hwyluso proses y gyllideb ar gyfer y flwyddyn ganlynol. Amlinellir manylion yr amserlen ddiwygiedig arfaethedig yn y tabl isod.

	Current Dates	Interim Dates for SofA 2018/19 and 2019/20	Proposed Final Position from 2020/21
Final date on which the Chief Finance Officer must sign and date the statement of accounts	30th June	15th June	31st May
Date that council must approve and publish an audited statement of accounts	30th September	15th September	31st July

Y newyddion da yw bod y Cyngor yn gwneud cynnydd da tuag at gyrraedd terfynau amser y cyfrifon dros dro a'r cyfrifon terfynol sydd heb eu harchwilio fel y dangosir yn y tabl isod.

Statement of Accounts	Signed off by S151 Officer and passed to WAO
2015/16	21-Jun-16
2016/17	13-Jun-17
2017/18	06 - Jun - 18 (proposed)

Mae cau cyfrifon yn gynnar yn golygu bod angen gwneud llawer iawn o waith cynllunio ac ad-drefnu i'r amserlen cau cyfrifon. Bydd hefyd yn golygu defnyddio mwy o amcangyfrifon a chadw'n fwy caeth at yr amserlen cau cyfrifon a gallai hynny effeithio ar alldro ariannol y gwasanaeth. Er enghraifft, y terfyn amser drafft ar gyfer prosesu cronadau yw 2 Mai ac ni dderbynnir unrhyw gronadau ar ôl y dyddiad hwnnw oni bai eu bod yn mynd i gael effaith sylweddol ar y Datganiad Cyfrifon. Cytunir ar y trothwy a ddefnyddir ar gyfer y flwyddyn ariannol hon gyda Swyddfa Archwilio Cymru cyn diwedd y flwyddyn ariannol.

Eleni bwriedir newid y dull o drin camddatganiadau ansylweddol a nodir gan SAC wrth iddynt archwilio cyfrifon. Yn y gorffennol mae pob camddatganiad wedi'u cywiro yn y Datganiad Cyfrifon sydd wedi caniatáu i SAC gynnwys y datganiad canlynol yn eu Hadroddiad Archwilio'r Datganiadau Ariannol i PLIC bob mis Medi: "Nid oes unrhyw gamddatganiadau wedi'u nodi yn y datganiadau ariannol, sy'n dal i fod heb eu cywiro". Bu raid i'r Tîm Technegol wneud llawer iawn o waith i gyflawni hyn – fodd bynnag yn

bwysicach roedd yn golygu nad oedd modd i SAC gwblhau eu harchwiliad nes bo'r holl gywiriadau, waeth pa mor fach, wedi'u hail-wneud a'u rhoi yn y Datganiad Cyfrifon diwygiedig ac wedi cael eu hail-archwilio gan SAC wedyn. Bydd y terfynau amser diwygiedig yn ei gwneud yn anodd i SAC ddarparu eu dyfarniad archwilio yn y dyfodol. Gan hynny mae CSDd a SAC wedi cytuno na fydd y Datganiad Cyfrifon drafft fel arfer yn cael ei ddiwygio i gywiro camddatganiadau ansylweddol. Mae hwn yn newid allweddol a fydd yn galluogi'r Cyngor a SAC i gyrraedd y dyddiadau cau diwygiedig. Mae'n bwysig nodi'r canlynol:

- Ni fydd y newid hwn yn y broses yn effeithio'r farn archwilio gyffredinol.
- Er bod SAC wedi cytuno â'r dull hwn, maent yn rhwymedig trwy statud i adrodd wrth y PLIC am unrhyw gamddatganiadau sy'n dal heb eu cywiro. Dylai'r PLIC ddisgwyl gweld y rhestr hon mewn adroddiadau SAC yn y dyfodol, ond ni fydd hynny'n golygu bod ansawdd y gwaith a wneir gan yr Adran Gyllid wedi gostwng.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Flaenoriaethau Corfforaethol?

Mae darparu gwybodaeth ariannol yn brydlon ac yn gywir yn cyfrannu at foderneiddio'r cyngor i ddarparu arbedion effeithlonrwydd ac mae'n galluogi'r preswylwyr i graffu ar weithgareddau'r Cyngor.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae cynhyrchu Datganiad Cyfrifon wedi'i gyflawni o fewn cefndir yr Adran Gyllid yn cyflawni targedau arbedion. Ni ragwelir unrhyw adnoddau ychwanegol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les?

Barn broffesiynol y Swyddog Adran 151 yw nad oes angen Asesiad o Effaith ar Les ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cyflawni gyda'r Pwyllgor Archwilio ac eraill?

Fel rhan o ddatblygu'r Amserlen Cau Cyfrifon, mae'r Adran Gyllid yn ymgynghori'n eang a gwasanaethau er mwyn sicrhau fod y terfynau amser yn gyraeddadwy. Ymgynghorir â Swyddfa Archwilio Cymru yn gyfan gwbl yn ystod y cyfnod cynllunio.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae cynhyrchu Datganiad Cyfrifon yn ofyniad cyfreithiol a byddai methu â chyrraedd y terfynau amser yn cael effaith sylweddol ar enw da'r cyngor. This report highlights some of the changes that are required in order to maintain the excellent track record of producing a set of accounts on time while continuing to achieve an unqualified audit opinion. Er bod cau cyfrifon yn gynnar yn gallu bod yn risg ac yn her, mae cyfleoedd ar gael i greu proses fwy effeithlon.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Y risg yn y pen draw yw na fydd y Datganiad Cyfrifon yn cael ei gynhyrchu ar amser, neu ei fod yn cael ei gynhyrchu gyda gwallau sylweddol a fyddai'n arwain at weld SAC yn amodi'r cyfrifon. Byddai canlyniad felly yn cael effaith andwyol ddifrifol ar enw da CSDd.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae'r Safon Ryngwladol ar Archwilio (Y DU ac Iwerddon) 240 (ISA 240) yn nodi mai'r rheolwyr a'r 'rheini sydd yng ngofal llywodraethu', sef y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yng Nghyngor Sir Ddinbych, sydd yn bennaf gyfrifol am atal a chanfod twyll. Mae ISA 240 yn nodi'r gofyniad am archwiliad allanol i gael dealltwriaeth o sut mae'r Cyngor yn cyflawni ei gyfrifoldebau.